

Cultura científica i ciència ciutadana - Mediterráneo - 30/12/2018

Tribuna

Cultura científica i ciència ciutadana

EVA
Alcón*

Un dels reptes de la Universitat Jaume I per a aquest 2019 és promoure la participació de la ciutadania en l'activitat científica als nostres laboratoris i espais de recerca. A més a més de la nostra responsabilitat en la docència i la transferència de coneixement, estímul que és el moment adient d'impulsar un model de recerca d'excel·lència i internacional, però també pròxim a les persones. No és solament que tenim el desig d'enfortir la vinculació de la societat, dels públics de totes les edats, amb el desenvolupament de la nostra investigació innovadora i capdavantera, sinó que considerem imprescindible obrir la porta a la nova dimensió que ja es coneix com a ciència ciutadana. Aquesta perspectiva va ser definida a mitjans de la dècada dels noranta del passat segle pel sociòleg Alan Irwin, qui ja destacava la seua doble vessant. Per una part, és una ciència que ajuda a les necessitats de les persones i dona resposta a les seues preocupacions, i per l'altra requereix de la col·laboració de la ciutadania per al seu desenvolupament.

Tal com es recull en el Llibre Verd de la Ciència Ciutadana de la Comissió Europea, els participants en aquest tipus de projectes proveeixen dades experimentals, registres observats o altres informacions, sempre amb una metodologia científica. D'aquesta manera es va consolidant una nova cultura de cocreació científica, on els voluntaris adquireixen nous coneixements i habilitats, i la interacció amb científiques i científics fa possible una millor comprensió del procés de recerca. L'objectiu, per tant, és millorar la interacció entre la ciència, la societat i la política i afavorir una recerca més democràtica.

Avui també sabem que hi ha una gran diversitat de projectes de ciència ciutadana. Des d'aquells contributius, on la societat recull dades, els col·laboratius, en els quals també s'obri la participació en el disseny o l'anàlisi de la investigació, o els cocreatius, és a dir, quan la societat participa en totes les etapes del procés científic. Igualment podem dir que diversos factors han contribuït a promoure la participació de la ciutadania en l'activitat científica. Jonathan Silvertown, professor d'Ecologia Evolutiva en la Universitat d'Edimburg, destaca al menys tres factors. El primer, l'existència d'eines tècniques -Internet i els telèfons intel·ligents- per a difondre la informació i per a aconseguir la participació del públic. El segon, el fet que els científics professionals es van adonar que la societat representa un recurs gratuït per a obtenir dades, habilitats, i, fins

i tot, recursos econòmics. I, el tercer sorgeix quan les fundacions i institucions que financen recerca van començar a exigir a les investigadores i els investigadors plans de divulgació científica com a mostra de la seua responsabilitat pública.

La ciència ciutadana també s'alinea amb l'estratègia d'investigació Europa 2020, la prioritat de la qual és promoure un creixement intel·ligent, sostenible i inclusiu. Un dels objectius del programa europeu Horitzó 2020 és, de fet, aprofundir en la relació entre la ciència i la societat amb la finalitat d'enfortir la confiança del públic en la ciència. La manera com enfortir aquesta confiança es través d'accions que fomenten el compromís de la ciutadania amb la investigació i la innovació en matèries com l'educació científica. També podem facilitar

l'accessibilitat del coneixement científic, mitjançant conceptes clau com l'open access, o a atendre a las preocupacions i expectatives de la ciutadania desenvolupant una Recerca Responsable i Innovadora. És a dir, la tendència és promoure una ciència més oberta, global, col·laborativa, creativa i pròxima a la societat.

A fi de començar a construir els mecanismes que faran possible la ciència ciutadana de qualitat a la Universitat Jaume I, hem creat recentment el projecte Cultura Científica i Ciència Ciutadana. Aquest pla també integra les accions de divulgació de la ciència, de promoció de les vocacions científiques, amb especial atenció a la perspectiva de gènere en els estudis més vinculats a les enginyeries, i la difusió de resultats de la investigació dels nostres grups mitjançant canals convencionals

i innovadors afavorits pel paradigma digital. Estic convençuda que la implicació de la ciutadania en la investigació enriqueix la ciència que fem a l'UJI, ens farà ser més transparents i ens ajudarà a transmetre millor l'impacte que té la ciència per al progrés social i el benestar de les persones. ■

*Rectora Universitat Jaume I

La implicació de la ciutadania en la investigació enriqueix la ciència que fem a l'UJI i ens ajudarà a transmetre millor l'impacte que té la ciència per al progrés